

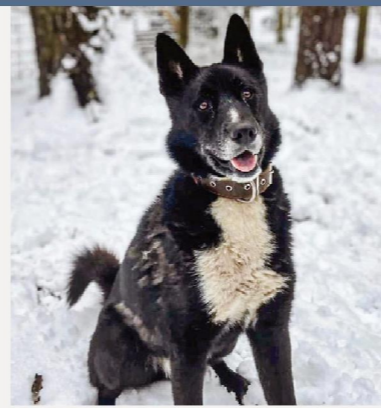
BETA (5 g.), skaista un eleganta paliela auguma. Miļa, draudzīga, enerģiska. Būs uzticama, paklausīga un mīloša, ja vien saimnieks kopīgi skolosies. Tālr. 20203333 Ulubele

PRINCESE (2 g.), piesardzīga, bet, sajūtot labvēlību, ļauj glāstiem un pati aicina runāties, mīloties. Hroniskas aknu kaites dēļ vajadzēs speciālo pārtiku. Tālr. 20203333 Ulubele

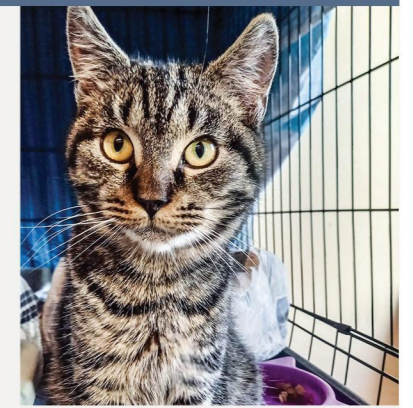
NIRVĀNA (1 g.), prātīga, mīļa, bet vajadzīgs iepazīšanās laiks ar ikvienu. Ģimenei, kura skolas, bez maziem bērniem, bet varbūt ar kādu suņuku. Tālr. 20203333 Ulubele

ČIKO (4 g.), atraktīvs un sportisks skaistulis. Piemērots ģimenei ar aktīvu dzīvesveidu un pieredzi suņu audzināšanā. Priecātos par dzīvi privātmājā. Tālr. 20203333 Ulubele

PŪKS (6 mēn.), draudzīgs un lādzīgs. Jau no attāluma pamano cilvēku, Pūks ieslēdz savas murr-murr dzirnaviņas. Būs ģimenes mīlulis. Tālr. 26617636 Labās mājas

VINNIJS (6 mēn.), draudzīgs, mazliet kautrīgs, taču svešu cilvēku klātbūtnē nekautrējas gozēties un rādīt punci. Mazliet laika, un būs ģimenes mīlulis. Tālr. 26617636 Labās mājas

Līdzsvarojošs ģimenes tera

Suns ir pieaugušo atbildība, bet bērniem māca ikdienā par kādu rūpēties, zi

Diāna Kārklīņa

«**KATRS** saimnieks jau savu suni mīl, bet man tiešām šķiet, ka Frodo ir vienkārši brīnišķīgs suns,» saka Ieva Andersone, kuras mājās pusotru gadu vecais gludspalvainais retrīvers iekļāvies kā ļoti satīcīgs, dzīvespriecīgs un pacietīgs ģimenes loceklis. Ieva spoži melnajam četrkājainim, šķiet, ir vismīļākais cilvēks, viņas vīrs Kristaps – visrespektētākais, bet dēli Viesturs (13 gadi), Teodors (10) un Andrejs (7) – līdzvērtīgi vai saimes hierarhijā nedaudz augstāki «brāļi». «Frodo pacietība ir milzīga – ļauj bērniem gulēt viņam blakus, izmantot viņu kā spilvenu, nekad nav pat uzrūcis. Mēs esam viņa cilvēki, un Frodo ir vienmēr laimīgs mūs satikt un būt kopā,» Ieva raksturo.

Istais brīdis klāt!

Tas, ka ģimenē ir vajadzīgs suns, Ievai bija skaidrs jau no bērnības. Viņa pati kopš desmit gadu vecuma auga kopā ar vecāku paņemtu jauktenīti. Suns nodzīvoja pamatīgi garu mūžu un nomira, kad Ievai bija jau 26 gadi. «Kad mēs ar vīru izveidojām savu ģimeni, sākumā, kamēr vēl nebija bērnu, ļoti daudz braukājām apkārt, es arī devos studēt magistrantūrā ārvalstīs, tāpēc tas nešķita labs laiks suņa iegādei. Bet, lai tā suņa klātbūtnē tomēr būtu, uzdāvinājām labradoru vīra vecākiem. Nedēļas nogalēs braucām apciemot, tā ka suns manā dzīvē bija, bet ne katru dienu. Vīra vecāki bija priecīgi, jo viņiem iepriekš jau bija bijis suns. Labradors nesen, 14 gadu vecumā, gan nomira,» Ieva stāsta.

Suņa ieviešana nešķita prātīga arī tad, kad Ievai un Kristapam piedzima dēli, visi ar relatīvi mazu gadu starpību. Bija labi zināms, ka suns prasa laiku un rūpes. Ģimene turklāt dzīvoja dzīvoklī. Taču, kad Andersoni pārcēlās uz privātmāju un jaunā-

▲ «**MANI** Frodo mīl visvairāk, tas ir redzams, jo par mani, viņam tiekoties, ir vislielākā sajūsmā – laikam tāpēc, ka es ar viņu visvairāk eju staigāt, visbiežāk arī dodu ēst. Savukārt vīrs ir cilvēks, kuru Frodo visvairāk respektē – Kristaps ir stingrāks, ir vedis suni uz skolu, ir redzams, ka suns vairāk pieraujas,» stāsta Ieva Andersone. Bērņus Teodoru, Andreju un Viesturu, kurš gan fotografēšanās brīdī nebija mājās, Frodo, šķiet, uztver kā līdzvērtīgus vai saimes hierarhijā nedaudz augstākus «brāļus».

FOTO - AIVARS LIEPIŅŠ, DIENAS MEDIJI

kajai atvasei jau bija pieci seši gadi, nostiprinājās doma – tagad mājdzīvniekam būtu istais brīdis.

«Protams, bērni prasīja: «Sunīti, sunīti!» Tomēr nevar nopirkt suni un sagaidīt, ka bērni par viņu rūpēsies. Suns ir pieaugušo atbildība. Vīrs sākotnēji nebija pārāk entuziastisks, tāpēc man vajadzēja nonākt pie sajūtas, ka es pati esmu gatava par suni gādāt un būt viņa galvenā aprūpētāja. Palēnām tam nobriedu,» stāsta Ieva. Viņa

turklāt ir garu pārgājienu cienītāja nedēļas nogalēs, bieži dodas izstaigāties arī darbdienas vakaros, tāpēc doma par suni kā pastaigu kompanionu šķita tikai loģiska.

Šķirnes meklējumos

Suņa šķirnes izvēlei Ieva piegāja ar nopietnu izpēti. Pamata kritēriji bija vairāki. Tā kā ģimenē ir nepilngadīgi bērni, sunim jābūt draudzīgam, ģimeniskam, pacietīgam, bez potenciāla nikunuma vai bīstamības. Ievas pa-

staigu vajadzībām sunim jābūt sportiskam un gana izturīgam, tāpēc uzreiz atkrita mazie sunīši. Visbeidzot – lai suns pēc iespējas maz met spalvu. Ieva pietiekami bija pieredzējusi, cik lielu apjomu mazu, asu spalviņu aizsevis spēj atstāt vīra vecāku labradors.

Sākotnējā izvēle krita uz Portugāles ūdenssuni, kurš atbilda visiem kritērijiem. Latvijā tā ir visai eksotiska un mazpazīstama šķirne. «Pasaule slavena ar to, ka bija

ASV bijušā prezidenta Baraka Obamas suns,» Ieva smaida. Meklējot iespējas šādu audzētāju Lietuvā, sazinājās un noskaidroja, ka sunītis varētu būt gaidāms vasaras sākumā. Tas sakrīta ar Ievas plāniem, jo kucēna paņemšana vasarā, kad bērniem nav skolas un arī vecākiem darbā mazāka slodze, šķita vieglāk paveicams uzdevums. Taču dabai savi plāni – kucīte nekādi nepalika stāvoklī...

Ieva nolēma paskatīties citus variantus un sludinājumu portālā pamanīja iepriekš neievērotu šķirni – gludspalvaino retrīveru. «Bilde bija ļoti smukas, un atkal ķēros pie pētniecības. Apraksts mani ļoti iedvesmoja. Tas ir viens no retrīveru veidiem, kas Latvijā ir mazāk populārs, salīdzinot ar labradoriem retrīveriem un zeltainajiem retrīveriem. Zināju, ka retrīveri ir ļoti ģimeniski, piemēroti garām pastaigām, turklāt atklājās, ka gludspal-

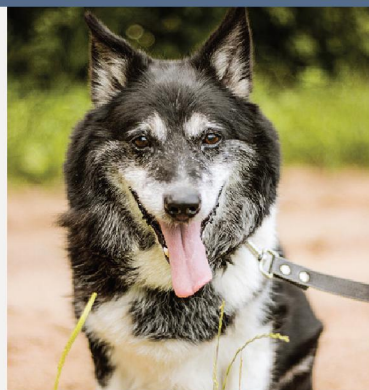
JUKI (8 mēn.), ļoti draudzīga un sirsnīga vidēji liela auguma sunīte. Jauka un lādzīga. Labi saprotas ar bērniem. Tāl. 26617636 *Labās mājas*

GAČO (3 mēn.), kā jau kucēns ļoti draudzīgs, aktīvs un rotaļīgs. Izaugot būs vidēji liela auguma. Tāl. 26617636 *Labās mājas*

SKAJA UN JUNIORE (10 g.), vidēji liela auguma ļoti mīlas māsiņas. Draudzīgas ar cilvēkiem un labi saprotas ar citiem suņiem. Mīl garas pastaigas. Tāl. 29733601 *Ķepu ķepā*

VIKS (9 g.), komunikabls un draisks šunelis, augumā starp mazu un vidēju. Cilvēku dievina, patīk rotaļas ar bērniem, pār citiem suņiem gribēs dominēt. Tāl. 29733601 *Ķepu ķepā*

ŽUŽA (6 g.), aktīva liela auguma ruda skaistule, kura dievina cilvēku un garas pastaigas. Savas sugas pārstāvji gan neiet pie sirds. Tāl. 29733601 *Ķepu ķepā*

VILLIJS (3 g.), liela auguma un ar milzīgu labestību pret dzīvī. Rotaļas ar cilvēku – mīlākā nodarbe. Sportiskai, ar sunci darboties gribošai ģimenei. Tāl. 29733601 *Ķepu ķepā*

peits

na Andersonu ģimene, kurā dzīvo arī Frodo

▲ **FRODO** izskatās nosvērts un inteligēns. Gludspalvainie retriveri ir īsti ģimenes suņi – laipni, žirgti, aktīvi, pacietīgi un mīl cilvēkus un saimnieku uzmanību.

FOTO - AIVARS LIEPĪNS, DIENAS MEDIJI

vainais retrīvers met krietni mazāk spalvu...» Ieva uzskaita. Nostrādājais arī tas, ka tie ir medībām piemēroti suņi (Kristaps aizraujas ar medībām) un šo retrīveru audzētāji izrādījās Ievai pazīstami cilvēki. Atlika aizbraukt ciemos, iepazīties ar suņu mammu, noslēgt līgumu un sagaidīt kucēnu.

Nedarbi – tikai bērniņā

Andersonu ikdienas ritms ir visai intensīvs. Ieva ir zvērināta advokāte un partnere *Sorainen* birojā, Kristaps strādā bankā un lielākoties no mājām, abi jaunākie puikas iet skolā netālu no mammas darba, kas atvieglo izvadīšanas loģistiku, bet vecākais dēls jau ir ģimnāzists un uz skolu un no tās nokļūst pats. Vasarā ikdiena ir relaksētāka, tad arī Ieva biežāk strādā attālināti, tāpēc šis bija piemērotākais laiks kucēna ienākšanai mājās. «Bet kopumā Frodo ir tik brīnišķīgs suns, vai arī šī šķirne ir tik lieliska, ka kucēna pe-

riods bija ļoti viegls – visvieglākais, ja salīdzina ar pārējiem suņiem manā pieredzē. Frodo jau no paša sākuma bija ļoti uz sadarbību vērst. Protams, sākumā bija peļķītes un kaudzītes uz grīdas, bet apmēram 1–1,5 mēneša laikā Frodo jau bija iemācījies, ka nokārtoties jādodas laukā,» Ieva atceras. Arī ar gulēšanu problēmu nebija – tikai reizi mazliet pamēģinājis pasmilkstēt, Frodo ātri pieņēma gan savu gulvietas spilvenu mājās pirmajā stāvā, gan faktu, ka pārējie mājinieki guļ augšstāvā.

Par spīti sākotnējai skepsei, Kristaps uzņēmās Frodo vešanu uz suņu skolu, kur četrcājainis apguva socializācijas likumus un pamata komandas. Tiesa, izglītošana jāturpina visu laiku, Ieva piebilst: «Retrīvers no dabas ir ļoti draudzīgs, grib skriet un visus bučot, laizīt, samīļot. Viņš jāmēģina ierobežot šajās mīlestības izpausmēs, jo ne jau visiem tās patīk. Nevārētu teikt, ka mums ar to iet

izcili. Pastaigās ir normāli, bet, piemēram, kad dodamies uz Āgenskalna tirgu, kuru mums ļoti patīk apmeklēt un kur ir atļauts ieiet ar suņiem, tad tur Frodo kļūst nedaudz traks, jo tur ir tik daudz cilvēku, tik daudz ēdiena smaržu un vēl viņa mīļais suņu veikals *Ķepa*, kur allaž nopērkam kādu gardumu. Tur man ir ļoti grūti viņu pierunāt uzvesties civilizēti, tur viņš jātur tā stingrāk.»

Saimnieki nav spējuši Frodo atradināt arī no žēlas skatīšanās ģimenes maltīšu laikā. Bet, gods kam gods, suns tikai skatās, sēdēdams sfinksas pozā. Nesmilkst, nedievel, nelec, jo zina, ka nav ļauts, lai gan viņam, kā visiem retrīveriem, mīlestība uz ēdienu ir tikpat liela kā uz cilvēkiem. «Kopš pirmajām dienām esam ieradīnājuši, ka Frodo konsekventi ēd tikai savās ēdienreizēs un tikai savu ēdienu, neko no tā, ko ēdam mēs. Kā pieaudzis suns viņš ir ļoti apzinīgs – neko no galda nečiepj, mier-

gi uz tā var atstāt arī kaut ko no pārtikas,» Ieva saka. Kucēna vecumā gan gājis visādi. Reiz Frodo nograuzis uz galda atstātu Mildronāta paciņu ar visām tabletiem – tad steigšus rauts pie veterinārārsta, skalots kuņģis, bet viss, par laimi, beidzies labi. Vēl pie suņa bērniņas nedarbiem pieskaitāma arī sagrauzta kleita (tēmēts gan drīzāk bija uz koka pakaramo, uz kura kleita karājās) un vēl kāda epizode, par kuru Ieva vēlāk tviterī ierakstīja: «Visa taisnošanās no sērijas «suns apēda kontrolradarbu» man vairs nešķiet tik neticama. Šorīt suns apēda pusi hipotēkas līguma.»

Pasēdi blakus, un kļūst labāk

Dzegužkalns un Nordeķu parks Pārdaugavā ir divas biežākās vietas, kur Frodo ar ģimenes locekļiem dodas ikdienas pastaigās. Viņus ļoti pazīst un ielaiž arī pāris tuvējās kafejnīcās, bet Āgenskalna tirgus atvērts visiem suņiem. Ieva priecājas, ka Nordeķu parkā ik vakaru plkst. 19.00 notiek improvizēta suņu un viņu saimnieku pulcēšanās, turklāt vienā no Rīgas iedzīvotāju līdzdalības projektiem šeit tikusi apstiprināta arī suņu laukuma izveide, šobrīd notiek plānošana un projektēšana. Šādu slēgtu suņu pastaigu laukumu, kur četrcājainiem brīvā vaļā izskrieties, pilsētā pietrūkst.

Kopumā jau Frodo pastaiģu laikā uzvedas priekšzīmīgi – patur saimniekus acīs arī tad, ja palaists no pavadas, prom neskrien, pēc komandas nāk klāt. Kad ģimene dodas ārvalstu ceļojumos, tad gan suni pieskata Ievas mamma vai māsa. «Lidot ar suni – tas ir liels administratīvs un birokrātisks pasākums, un arī sunim tas nav nekas patīkams,» Ieva pamato. Tāpat Frodo nedodas viņai līdzī uz biroju, jo draudzīgs, priecīgs, taču paliels

un temperamentīgs suns darbā varētu sacelt nelielu jezgu, it īpaši satiekoties ar kolēģa krietni mazāko sunīti, kurš uz biroju jau mēdz piestaigāt.

Lai cik uzvedīgs Frodo būtu, Ieva jaunākos dēlus ar viņu staigāt vienatnē vēl nelaiž – satiekot citu suni, mīlulis alkās pēc apsveicināšanās var raut pavadu un bērns viņu var nenovaldīt. Vecākais dēls Viesturs gan Frodo staidzina regulāri. Ievai šķiet, ka suns bērns neuztver gluži kā saimniekus, bet ir izsecinājis, ka arī viņi jāņem vērā, jo arī viņi mēdz pabarot. «Mani Frodo mīl visvairāk, tas ir redzams, jo par mani, viņam tiekoties, ir vislielākā sajūsmā – laikam tāpēc, ka es ar viņu visvairāk eju staigāt, visbiežāk arī dodu ēst. Savukārt vīrs ir cilvēks, kuru Frodo visvairāk respektē – Kristaps ir stingrāks, ir vedis suni uz skolu, ir redzams, ka suns vairāk pieraunas,» Ieva stāsta.

Lai gan suns ģimenē, protams, māca bērniem par kādu ikdienā rūpēties un visiem ir lielisks fizisko aktivitāšu kompanjons, lielākais ieguvums ir četrcājaiņa beznosacījumu mīlestība, vērtē Ieva. «Viņš brīžiem ir pat nedaudz kā ģimenes terapeits. Tā kā brāļiem ir neliela gadu starpība, mums mājās brīžiem iet skaļi, haotiski, gadās strīdi un domstarpības, bet zinām, ka tas, kuram ir slikti, kurš ir nikns, īgns vai dusmīgs, var aiziet parunāties ar suni, pasēdēt viņam blakus, un bieži tad kļūst labāk. Tas strādā gan uz bērniem, gan uz mani pašu un vīru – Frodo ir ļoti nomierinošs un līdzsvarojošs faktors ģimenē.»

Vai kopdzīvē ar suni ir arī kādi trūkumi? Tādu nav, drīzāk ir lietas, ar ko jāreķinās, saka Ieva. Piemēram, tas, ka suns prasa arī finansiālus līdzekļus – sākot no kucēna iegādes un beidzot ar profesionālās barības pirkšanu un veterinārārsta apmeklējumiem. ●

konsultācija

Lai suns gribētu sadarboties

PAKLAUSĪBA sunim nav dabiska, un suns dzīvo, instinktu vadīts. «Pamata paklausībā liela nozīme ir suņa apmācīšanai ne tikai mājās un suņu skolā, bet arī publiskās vietās un dabā. Sunim jāprot uz saimnieka komandām atsaukties jebkur, jo īpaši vietās, kur uz suni iedarbojas citi ārējās vides faktori – smaržas, citi cilvēki un dzīvnieki,» skaidro Rimi Mādzīvniekiem suņu dzīves eksperte, kinoloģe Monta Priede. «Arī suņiem ir nepieciešama disciplīna, lai iegūtās iemaņas nostiprinātos par prasmēm un suns tās spētu pielietot jebkurā situācijā. Viens ir «varēt», un otrs ir «gribēt» darīt. Tā ir būtiska apmācību sastāvdaļa.»

Kā panākt, lai suns gribētu sadarboties ar saimnieku? Ir svarīga regularitāte. Ir ne vien jāapmeklē suņu skola, kurā tiek apgūti paklausības pamati, bet arī jāpraktizē iegūtās iemaņas ārpus apmācībām, turklāt visas suņa dzīves garumā. «Treniņš ir regulāra aktivitāte jeb regulārs kopā pavadītais laiks, kur suns saņem nedalītu saimnieka uzmanību. Tā tiek veidota ciešāka saikne, saimniekam un mīlulim iemācoties otra darbības nolasīt un paredzēt pirms komandas došanas. Jā, tas ir iespējams! Iesaku katram pamēģināt netraucēti pavērot savu suni aktīvi darbojamies vismaz stundu. Pirms suns grasās kaut ko darīt, vispirms runā ķermeņa valoda. Suns sava saimnieka ķermeņa valodu lasa jau no pirmās dienas,» stāsta M. Priede.

Vairums suņu nespēj pretoties ēdienam, tādēļ kinoloģe aicina to izmantot, disciplinējot suni: «Īpaši treniņu procesa sākuma stadijā vienmēr jāņem līdzi suņa iecienītie kārumi, un suni apbalvo par pareizu uzvedību arī publiskās vietās. Tas mudinās suni pareizo uzvedību atkārtot. Bet kārumam jākalpo tikai kā apbalvojumam, nevis uzkodai.» ●